

prof. dr hab. Andrzej Banachowicz

Poznań, 10.01.2019 roku

Uniwersytet Artystyczny

w Poznaniu

dziedzina: sztuki plastyczne

RECENZJA

rozprawy doktorskiej oraz dorobku artystycznego

Pani **mgr Katarzyny PORCZAK**

w związku z przewodem doktorskim w dziedzinie sztuk plastycznych

w dyscyplinie artystycznej sztuki piękne

wszczętym przez Radę Wydziału Malarstwa

Akademii Sztuk Pięknych w Warszawie

Podstawowe dane o doktorantce

Katarzyna Porczak urodziła się w 1981 roku w Jarosławiu. Tam uczęszczała przez dwa lata do Liceum Plastycznego, a kontakt z wysokiej klasy artystą malarzem i pedagogiem prof. Edwardem Kiferlingiem w znaczący sposób wpłynął na artystyczną osobowość autorki i Jej rozumienia świata poprzez sztukę. Studia w latach 2002 – 2007 ukończyła Ona na Wydziale Artystycznym Uniwersytetu Marii Curie – Skłodowskiej w Lublinie, gdzie dyplom z wyróżnieniem dziekańskim obroniła w Pracowni Rzeźby prof. Adama Myjaka w 2007 roku. Po studiach przez jeden rok pełniła funkcję asystenta – stażysty w Pracowni Rysunku. Pracę magisterską napisała o Józefie Szajnie. Jej pierwsza stała praca, także przez jeden rok po studiach (2007-2008) - w Ośrodku Praktyk Teatralnych Gardzienice - rozwinęła Jej zainteresowania do eksperymentów oraz poszukiwania istoty wyrazu zjawisk plastycznych. Umożliwiła także kontakty ze znanymi artystami z Polski i ze świata.

Pani Katarzyna Porczak w Gardzienicach prowadziła Galerię, będąc wielokrotnie inicjatorką i kuratorką wystaw. Współpracowała z Festiwalem Konfrontacje Teatralne w Lublinie, z Międzynarodowymi Spotkaniami Teatrów Tańca, z Teatrem Studio w Warszawie, gdzie współtworzyła realizacje scenograficzne. Sam Józef Szajna jako wieloletni dyrektor autorskiego Teatru Studio oraz pedagog z Wydziału Malarstwa Akademii Sztuk Pięknych w Warszawie miał wpływ na wybory artystyczne Pani Katarzyny Porczak.

Pani Katarzyna Porczak debiutowała w grupie artystycznej „Kolumna Sztuki”. Miała 12 wystaw indywidualnych oraz wiele udziałów wystawach zbiorowych, a także działań performatywnych m.in. w Galerii BCK w Brzegu, w Czeskim Cieszynie, we Lwowie, Warszawie i Lublinie. Ma na swoim koncie 3 realizacje rzeźbiarskie. Brała też udział w wielu wystawach zbiorowych w Polsce i w Niemczech w galerii Art Hause Gallery – Erfststad „Piękne Polki”. Uczestniczyła także w pracach naukowych, biorąc udział w konferencjach oraz szkoleniach z zakresu zajęć artystycznych, psychologii, a także nauki kreatywnego udziału w różnych obszarach.

Działalność dydaktyczna Pani Katarzyny Porczak jest bogata i obejmuje lata 2013 – 2017, począwszy od zajęć z dziedziny psychologii, poprzez terapię zajęciową, po zagadnienia bardzo konkretne dotyczące malowania na jedwabiu.

Pani Katarzyna Porczak podczas studiów doktoranckich aktywnie uczestniczyła w życiu artystycznym, a w roku akademickim 2015/2016 oraz 2016/2017 otrzymała stypendium Rektora ASP dla najlepszych doktorantów.

Ocena pracy doktorskiej

Jak widać z powyższego spisu bardzo bogatej działalności wystawienniczej, Pani mgr Katarzyna Porczak posiada już spore osiągnięcia w obszarze szeroko rozumianego malarstwa. A przecież dochodzą do tego jeszcze w/wym. wystawy indywidualne oraz udziały w wystawach zbiorowych. Ich imponujący spis znajduje się w dokumentacji doktorskiej, tak jak i inne Jej osiągnięcia.

Pisemna praca doktorska Pani mgr Katarzyny Porczak – bardzo dobra i obszerna (45 stron), zatytułowana jest *Kolor jako dominanta przestrzeni*. Praca artystyczna natomiast składa się z 10 obrazów o formatach 100 x 70 cm, namalowanych w technice olej na płótnie oraz z 5 prac o wym. 15.5 x 10 cm. na papierach akwarelowych. Do doktorskiego zestawu wchodzi też 3 duże prace namalowane na jedwabiu o wym. 284 x 184 cm. Tematem wszystkich obrazów jest „Motyl”, co dla widza oznacza wiele możliwości interpretacyjnych, a dla autorki – kolorystycznych. Motyl z całą sferą skojarzeń, a w nich ulotność i chwilowość eksplozji światła i koloru, jego zestawień oraz całych mas walorów. Kształtów niezwykłych – co tym bardziej potęguje myśl o kruchości istnienia. Dla autorki te wszystkie atuty treści służą ujawnieniu Jej ekspresji malarskiej. Pani Katarzyna Porczak widzi nawet w tym doktorskim doświadczeniu wpływ na swoją osobowość. Sama odczuwa objawy niezależności oraz odrębności. Potrafi na tym etapie twórczości łączyć sztukę, życie i doświadczenie duchowe w spójną całość. Swoje dzieło doktorskie czyni przekazem – mostem do metafizycznej podróży po umyśle – swoim i naszym. Motyl – tak daleki od archetypu miejsca w tym przypadku staje się zbiorem wielu przestrzeni i myśli. Ten symbol marzyciela, woli życia, radości istnienia w doznaniach koloru doktorantki znajduje swoje przeznaczenie. Obserwując codziennie barwy i światło otaczającego Ją świata - w swoich pracach – w procesie twórczym przelewa na płótna uczucia, emocje, całe bogactwo oraz zrozumienie i niezrozumienie istnienia. Tej metafory ludzkiej egzystencji w relacji do natury, do własnej przestrzeni. Jest to więc uniwersalne

spojrzenie w kontekście kulturowych wartości, ale i autorski przekaz artystyczny. Opracowanie całości prac w relacji do tekstu w pracy pisemnej stanowi spójny przekaz koncepcji, procesu tworzenia i wizji autorki. Możliwość konfrontowania doznań artystycznych, w tak interdyscyplinarnym tworzywie MOTYLA, pozwoliło doktorantce na prezentację dzieła oryginalnego, które cenię i które jest mi bliskie.

Praca doktorska Pani mgr Katarzyny Porczak wnosi moim zdaniem znaczący wkład w rozwój dyscypliny artystycznej – sztuk pięknych, a także spełnia wymagania art. 13 ust. 1 ustawy z dnia 14.03.2003 roku o stopniach i tytule naukowym w zakresie sztuki. Wielorakość poszukiwań i zastosowań malarskich, rozpiętych w relacjach od estetyki po technologię farby, poparty dodatkowo bardzo aktywną Jej szeroką pracą w sferze malarskiego medium, czyni ten dorobek bardzo cennym – bowiem farba staje się „narzędziem poznawczym”. W sensie ideowym ów świat jednocześnie odnosi się moim zdaniem także do archetypu poznania. W tym też sensie odniesienie się doktorantki do farby i płótna, techniki i technologii nabiera cech owego znaczenia mobilności – eksperymentu malarskiego. Motyw motyla - raz przeskalowany i przeniesiony na podobrazie gruntowe i bezgruntowe, innym razem namalowane techniką olejną na lnianych podobrazkach – gruntowanych zaprawą do malarstwa olejnego, a także na tkaninie niezagruntowanej – naturalnym jedwabiu. Dążąc do realizacji kompozycji jako integralnej całości, autorka wyznaje, że: *„...poszukuję najważniejszego elementu w mojej pracy, staram się uciec od skonkretyzowanych znaczeń i odpowiedzialności za kompozycję, która w moim przekonaniu jest efektem działania pewnego systemu decydującego o jej wyglądzie. Świadomie pozwalam, aby ten system polegał nie na rozumieniu, lecz na pewnego rodzaju identyfikacji myślowo – czuciowej płynącej z pierwotnej ludzkiej potrzeby uchwycenia przemijającej chwili reprezentującej określoną rzeczywistość.”*

Tak więc Jej proces malowania na każdym etapie wymaga troski oraz dbałości o szczegóły techniczne. Aby wzmocnić znaczenie tego warsztatu przytoczę opis tego Jej działania, choć w kilku zdaniach. Najpierw myje Ona powierzchnię gumoleum naciągniętego na blat stołu skonstruowanego specjalnie do malowania jedwabiu (220 x 100 cm). Na tak przygotowanym podłożu rozpina szpileczkami jedwabną tkaninę. Do malowania używa barwników kwasowych lub gryfalanowych produkowanych

w postaci proszku. W zależności od koloru sporządza z nich 2 – 6 % roztwory wodne. Barwniki te rozpuszczają się w gorącej wodzie, tworząc gotowy do użycia, klarowny płyn, z wyglądu podobny do kolorowego tuszu. Technologicznym ułatwieniem, z którego doktorantka korzystała, jest używany w malarstwie bezgruntowym na jedwabiu zagęstnik (tzw. Indalka PA3), posiadający zdolność absorbowania koloru, co znacznie poszerza wachlarz możliwości uzyskania określonych efektów malarskich. Przygotowane wcześniej w skali 1:10 projekty, realizuje Ona powiększając je bezpośrednio na płaszczyźnie jedwabiu lub rozrysowując na kartonie w skali 1:1. Po wyschnięciu poddaje jedwab procesowi utrwalenia przez parowanie pod zwiększonym ciśnieniem (ok. 1,5 do 2 atmosfer w czasie 30 – 45 minut). Po utrwaleniu spiera w zimnej wodzie nadmiar barwnika z płótna, a następnie je odsącza i prasuje.

Tak też powstały te 3 Jej prace malowane na jedwabiu do cyklu doktorskiego, o tytułach *Kompozycje I, V, XVI*, wszystkie o wym. 284 x 184 cm. Prace olejne malowane na płótnie – duże o wym. 100 x 70 cm oraz 5 mniejszych, o wym. 15,5 x 10 cm, tworzą w sumie ów kolorowy świat „MOTYLA”. Abstrakcyjne – barwne kadry tych prac niosą nas po przyjaznych przestrzeniach – bardziej czy mniej lśniących bezcielesnych asocjacji.

Tak – u Pani Katarzyny Porczak – kolor dominuje w przestrzeni. Kompozycje malarskie, bez funkcji – czerpią z pogłębionej myśli bardzo subiektywnej i idealistycznej. To jest stan, który pozwala autorce być nie tylko obserwatorem, ale i też uczestnikiem w podróży, w której marzenia i tęsknota są baśniowym światem. To jest fenomen, który istnieje w naszym przeczuciu i pragnieniu zespolenia z idealnym bytem.

W tych kolorystycznie niebywale wyrafinowanych kompozycjach zjawisko blasku unosi się w kulturalnej idei warsztatu. Sztuki malarskiej. Pozwalając każdemu widzowi w ciszy tego świata wpisać się w niego na swoich warunkach i dać świadectwo siły formowanego przez doktorantkę przekazu.

Konkluzja

Pani mgr Katarzyna Porczak potrafi w twórczy sposób dokonać przemiany pojęć w osobisty potencjał malarskich kadrów. Ten właśnie plastyczny aspekt badawczy doktorantki ujawnia Jej pasję dzielenia się - tworzeniem szlachetnych wartości. A także - niezależnie od proponowanego malarskiego kadru tytułowego koloru MOTYLA, cechuje go zawsze duża kultura plastyczna. Dlatego popieram nadanie stopnia doktora Pani mgr Katarzynie Porczak.

Z poważaniem

prof. dr hab. Andrzej Banachowicz